

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Poslanec Národnej rady Slovenskej republiky Patrick Linhart predkladá návrh na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“).

Cieľom návrhu zákona je vytvoriť základné podmienky pre realizáciu niekoľkých záväzkov z Programového vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024, podľa ktorých vláda „Podporí zakladanie produkčných, spracovateľských a odbytových združení pre poľnohospodárov a potravinárov v súlade s legislatívou EÚ.“ a „Podporí rozvoj systému krátkych vertikálnych dodávateľských reťazcov na regionálnej úrovni. Podporí dodávanie a spracovanie kvalitných čerstvých potravín lokálnych producentov pri dodržaní legislatívnych a hygienických pravidiel v školských jedálňach a iných stravovacích zariadeniach v pôsobnosti verejnej správy.“.

Návrhom zákona sa umožní dosahovanie verejného záujmu, ktorým je potravinová bezpečnosť a zároveň znižovanie emisií CO₂. Návrh zákona sám síce nemá priamy vplyv na uvedené javy, avšak umožňuje na báze podnikateľského združovania sa vytváranie krátkeho odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. Tento spôsob dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov umožňuje zachovať relatívne nízku cenu dodávaných tovarov, stabilizáciu výrobo-spracovateľsko-dodávateľských vzťahov a skracovať v tomto vzťahu tzv. uhlíkovú stopu; jedným z cieľov tohto združovania bude aj zabezpečovanie odbytu nepotravinárskej biomasy a biologicky rozložiteľného odpadu. Dosahovanie uvedených verejných záujmov je akútnou požiadavkou vyplývajúcou zo súčasnej eskalujúcej energetickej krízy a z nej vyplývajúceho nárastu ceny potravín a poľnohospodárskych produktov. Jedným z možných riešení je práve podpora a preferencia takých riešení, ktoré smerujú k znižovaniu energetickej, ekonomickej a ekologickej náročnosti rôznych procesov na trhu v potravinárstve tak, aby domácnosti ako aj zariadenia spoločného stravovania mali k dispozícii rýchlo a ľahko dostupné potraviny a poľnohospodárske produkty a aby sa efektívne a hospodárne nakladalo odpadom a biomasou, ktorú je možné sekundárne zhodnotiť a zužitkovať.

Návrh zákona nie je potrebné predložiť do vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Dátum nadobudnutia účinnosti dňa 1. marca 2023 je navrhnutý tak, aby odbytové združenia zamerané na dosahovanie ustanovených cieľov a verejného záujmu mohli čo najskôr vzniknúť, resp. registrovať sa a zapojiť sa do upraveného systému dodávania do zariadení spoločného stravovania a zároveň aby bolo možné čo najskôr pristúpiť k príprave ich podpory.

Návrh zákona nebude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, vplyv na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyv na životné prostredie, vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na služby verejnej správy pre občana ani vplyv na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Navrhuje sa podrobnejšie upraviť jeden z možných spôsobov a cieľov združovania sa prvovýrobcov a výrobcov primárnych poľnohospodárskych produktov a potravín, spracovateľov primárnych poľnohospodárskych produktov a potravín a ich dodávania v tzv. krátkom obchodnom reťazci. Pôjde o odbytové združenie vykonávajúce podnikateľskú činnosť; najvhodnejšou formou bude zrejme družstvo. Ide o jeden z možných spôsobov kooperácie na stupňoch výroby, spracovania a obchodu, ktoré sú možné aj v súčasnosti. Je však potrebné podrobnejšie špecifikovať ciele a obsah tohto združovania, ktorého účelom má byť dosahovanie verejného záujmu.

Verejným záujmom, ktorého dosahovanie sa umožní návrhom zákona, je potravinová bezpečnosť a znižovanie emisií CO₂. Návrh zákona sám síce nemá priamy vplyv na uvedené javy, avšak umožňuje na báze podnikateľského združovania sa vytváranie krátko odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. Motivácia výrobcov a spracovateľov vytvárať také združenia môže mať formu poskytnutia štátnej pomoci najmä na podporu poľnohospodárstva, ktorá sa predpokladá už v roku 2023.

Verejný záujem na potravinovej bezpečnosti sa upraveným spôsobom združovania pri dodávaní potravín a poľnohospodárskych produktov umožní dosahovať tým, že

- umožní zachovať relatívne nízku cenu dodávaných tovarov v dôsledku nízkej marže generovanej len veľmi malým počtom stupňov výroby, spracovania a dodávania, pričom dodávateľom bude samotné odbytové združenie,
- prispeje k znižovaniu počtu tzv. potravinových púští, t. j. zvýši dostupnosť zásobenia potravinami a poľnohospodárskymi produktmi,
- umožní stabilizáciu výrobo-spracovateľsko-dodávateľských vzťahov v menších skupinách orientovaných sektorovo, napríklad v oblasti zeleninárstva, ovocinárstva, obilnárstva, mlynárskeho sektora a pekárstva a pod.,
- zahrnie do tejto sústavy aj charitatívne organizácie, ktoré okrem iného prispievajú k predchádzaniu plytvaniu potravinami.

Verejný záujem na znižovaní emisií CO₂ sa upraveným spôsobom združovania sa pri dodávaní potravín a poľnohospodárskych produktov umožní dosahovať tým, že

- umožní skracovať v tomto vzťahu tzv. uhlíkovú stopu redukciami stupňov výroby, spracovania a dodávania len na veľmi malý počet, čím sa redukujú predovšetkým emisie CO₂ v oblasti prepravy a skladovania potravín a poľnohospodárskych produktov,
- jedným z cieľov tohto združovania má byť aj zabezpečovanie odbytu nepotravinárskej biomasy a biologicky rozložiteľného odpadu s cieľom ich sekundárneho zhodnotenia, využitia a použitia (okrem iného aj ako zdroja energie), ktoré budú pochádzať
 - jednak z aktivít účastníkov krátko odbytového reťazca pri výrobe a spracovaní potravín a poľnohospodárskych produktov,
 - jednak v opačnom smere od konečných spotrebiteľov dodávaných potravín a potravinárskych produktov.

Dosahovanie uvedených verejných záujmov je akútnou požiadavkou vyplývajúcou zo súčasnej eskalujúcej energetickej krízy (niekoľkonásobný medziročný nárast cien energií) a z nej vyplývajúceho nárastu ceny potravín a poľnohospodárskych produktov (medzimesačný nárast cien niektorých druhov potravín sa pohybuje v rádoch percent, medziročný nárast cien pekárenských potravín sa pohybuje v rádoch desiatok percent, pri

inflácii prevyšujúcej 13 %), ktorá si vyžaduje podporovať a preferovať riešenia smerujúce k znižovaniu energetickej, ekonomickej a ekologickej náročnosti rôznych procesov na trhu v potravinárstve tak, aby domácnosti ako aj zariadenia spoločného stravovania mali k dispozícii rýchlo a ľahko dostupné potraviny a poľnohospodárske produkty v cene, množstve a kvalite, ktorá zodpovedá ich potrebám a možnostiam a aby sa efektívne a hospodárne nakladalo odpadom a biomasou, ktorú je možné sekundárne zhodnotiť, zužitkovať a použiť okrem iného aj ako zdroj energie.

Ustanovujú sa základné ciele tohto združovania, ktoré vyplývajú z definovaného účelu združovania, ako aj základné povinnosti združenia. Zároveň sa ustanovujú základné znaky krátko odbytového reťazca, ktorý má s ohľadom na definované verejné záujmy pozostávať len z minimálneho počtu stupňov v rámci výroby, spracovania a dodávania. Dodávanie potravín a poľnohospodárskych produktov má vykonávať priamo odbytové združenie združujúce výrobcov a spracovateľov.

S cieľom zabezpečiť prehľad o týchto združeniach budú sa tieto registrovať na Ministerstve pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a zároveň im bude k dispozícii evidencia ich ponúk. S cieľom dosahovania špecifického cieľa v oblasti dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov do zariadení spoločného stravovania bude osobitne vytváraná sústava dodávania do zariadení spoločného stravovania prostredníctvom takých odbytových združení, ktoré budú plniť osobitné podmienky na tento účel.

Táto regulácia združovania na trhu s potravinami a poľnohospodárskymi produktmi nepatrí do spoločnej európskej organizácie trhu s poľnohospodárskymi výrobkami, ale ide len o vnútroštátnu úpravu.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vydá vykonávací predpis, ktorým upraví potrebné podrobnosti a systematické organizačné a technické pravidlá. Zároveň bude oprávnené poskytovať týmto združeniam štátnu pomoc za podmienok, ktoré sa ustanovia v príslušnej schéme štátnej pomoci.

V tomto systéme budú zúčastnené aj charitatívne organizácie v rozsahu, v akom prispievajú k predchádzaniu plytvaniu potravinami a znižovaniu počtu potravinových púští s ohľadom na ich právne postavenie a možnosti. Rovnako pre ne bude možné poskytovať finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu na realizáciu potravinovej pomoci (tzv. národné podpory).

K bodu 2

Uvádza sa osobitné prechodné ustanovenie, týkajúce sa registrovania odbytových združení, ktoré existujú už v súčasnosti, a to preto, aby sa do sústavy odbytových združení a prípadne do sústavy dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov do zariadení spoločného stravovania mohli začleniť nielen prípadné budúce nové odbytové združenia ale aj tie existujúce.

K čl. II

Dátum nadobudnutia účinnosti dňa 1. marca 2023 je navrhnutý tak, aby odbytové združenia zamerané na dosahovanie ustanovených cieľov a verejného záujmu mohli čo najskôr vzniknúť, resp. registrovať sa a zapojiť sa do upraveného systému dodávania do zariadení spoločného stravovania a zároveň aby bolo možné čo najskôr pristúpiť k príprave ich podpory.

DOLOŽKA ZLUČITEĽNOSTI
návrhu zákona s právom Európskej únie

- 1. Navrhovateľ zákona:** Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
- 2. Názov návrhu zákona:** Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Patricka LINHARTA na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov
- 3. Predmet návrhu zákona nie je upravený v práve Európskej únie**

Vzhľadom na vnútroštátny charakter navrhovaného zákona je bezpredmetné vyjadrovať sa k bodom 4. a 5. doložky zlučiteľnosti.

DOLOŽKA VYBRANÝCH VPLYVOV

A.1. Názov materiálu: Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Patricka LINHARTA na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 491/2001 Z. z. o organizovaní trhu s vybranými poľnohospodárskymi výrobkami v znení neskorších predpisov

Termín začatia a ukončenia PPK: bezpredmetné

A.2. Vplyvy:

	Pozitívne	Žiadne	Negatívne
1. Vplyvy na rozpočet verejnej správy		x	
2. Vplyvy na podnikateľské prostredie – dochádza k zvýšeniu regulačného zaťaženia?		x	
3. Sociálne vplyvy		x	
– vplyvy na hospodárenie obyvateľstva,		x	
– sociálnu exklúziu,		x	
– rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť		x	
4. Vplyvy na životné prostredie		x	
5. Vplyvy na informatizáciu spoločnosti		x	
6. Vplyvy na služby verejnej správy pre občana		x	
7. Vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu		x	

A.3. Poznámky

Návrh zákona sám síce nemá priame vplyvy, avšak umožňuje na báze podnikateľského združovania sa vytváranie krátkeho odbytového reťazca zloženého s veľmi malého počtu stupňov výroby, spracovania a dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov. Tento spôsob dodávania potravín a poľnohospodárskych produktov umožňuje zachovať relatívne nízku cenu dodávaných tovarov (potravín a poľnohospodárskych produktov), stabilizáciu výrobnú-spracovateľsko-dodávateľských vzťahov a skracovať v tomto vzťahu tzv. uhlíkovú stopu; jedným z cieľov tohto združovania bude aj zabezpečovanie odbytu nepotravinárskej biomasy a biologicky rozložiteľného odpadu.

A.4. Alternatívne riešenia

Alternatíva 0: Absencia jednoduchých a inovatívnych riešení smerujúcich k znižovaniu energetickej, ekonomickej a ekologickej náročnosti rôznych procesov na trhu v potravinárstve tak, aby domácnosti ako aj zariadenia spoločného stravovania mali k dispozícii rýchlo a ľahko dostupné potraviny a poľnohospodárske produkty v cene, množstve a kvalite, ktorá zodpovedá ich potrebám a možnostiam a aby sa efektívne a hospodárne nakladalo odpadom a biomasou, ktorú je možné sekundárne zhodnotiť, zužitkovať a použiť okrem iného aj ako zdroj energie,

A.5. Stanovisko gestorov

Návrh zákona bol zaslaný na vyjadrenie Ministerstvu financií Slovenskej republiky a stanovisko tohto ministerstva tvorí súčasť predkladaného materiálu.